

Amsterdam, 31-10-2022

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Donderdag 3 november bespreekt u het advies van de heer Remkes naar aanleiding van de gesprekken over de aanpak van het stikstofprobleem. In de kern gaat het om de vraag hoe we in Nederland willen dat het landelijk gebied eruit ziet en hoe mensen en dieren daar leven. Wij vragen u daarom om het volgende:

- Dwing ketenpartijen tot een redelijke bijdrage aan de oplossing
- Vraag om een kabinetsplan landelijk gebied
- Eis een goed klimaatplan van de ketenpartijen

Redelijke bijdrage ketenpartijen

De heer Remkes schetst terecht de verantwoordelijkheid van de ketenpartijen. De Rabobank financierde de stikstofcrisis met de schaalvergroting van de landbouw. De supermarkten, zoals Albert Heijn, sturen vooral op lage kostprijzen en hoge winsten voor zichzelf en hun aandeelhouders. De kunstmestfabrikanten, veevoerbedrijven en slachters wilden meer en dus schaalvergroting, zonder rekening te houden met natuur en klimaat, de gezondheid van mensen en de positie van de boer. De ketenpartijen zijn niet alleen medeveroorzakers van de crisis, zij hebben ook een sleutelrol bij de oplossing daarvan. Op dit punt mist de pen van de heer Remkes echter scherpte. Prijsafspraken tussen supermarkten en producenten zijn hét spel van de machtige inkoopkantoren van de supermarkten. De producerende boeren hebben geen schijn van kans als de overheid niet mede stuurt op een verplichte afname tegen een redelijke prijs voor duurzame producten. En laten we daar geen doekjes om winden: dat betekent meer plantaardige producten en geen kiloknallers meer.

Banken zullen moeten investeren in de verduurzaming van boerenbedrijven en een deel van de niet-duurzame leningen afwaarderen of kwijtschelden. Ook hier is een sturende rol van de overheid nodig. De PAS melders bijvoorbeeld, zouden geholpen kunnen worden door de Rabobank door hun schulden af te waarderen. Hierdoor hoeven zij minder te produceren en niet uit te breiden, waardoor zij minder stikstofrechten nodig hebben. De Rabobank had bij investeringen in intensieve veehouderij vlakbij natuurgebieden beter moeten weten en het is daarom billijk als zij een deel van de schuld zou afschrijven.

Wij roepen u op om de kabinetsreactie aan te scherpen tot een redelijke bijdrage van de ketenpartijen.

Kabinetsplan landelijk gebied

Het landelijk gebied voelt zich achtergesteld en niet vertegenwoordigd in Den Haag. Het is belangrijk dat Remkes deze diepere oorzaak aanwijst in het stikstofdebat. Deze diepere oorzaak gaat verder dan stikstof. Het neoliberale efficiency denken heeft niet alleen de schaalvergroting van de landbouw aangejaagd. Het heeft ook de voorzieningen uit het landelijk gebied doen verdwijnen: het openbaar vervoer trok zich terug en er zijn minder scholen en pinautomaten. De overheid zal het vertrouwen in het landelijk gebied moeten herwinnen. Maar een landbouwakkoord gaat daar niet bij helpen. De agrarische sector zal niet meer de economische drager van het landelijk gebied zijn, die ze ooit was. Dat is voor de sector misschien een pijnlijke constatering, maar dat maakt dat feit niet anders. Wij moeten heel Nederland herontwerpen om gevaarlijke klimaatverandering te voorkomen en de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, dus ook het landelijk gebied.

Wij roepen u op om het kabinet te vragen om een plan voor het landelijk gebied.

Een goed klimaatplan

Terecht wil de regering de stikstofcrisis en de klimaatcrisis samen oplossen. Maar dit moet verder gaan dan het voorkomen van desinvesteringen in oplossingen voor de stikstofcrisis die te weinig doen om gevaarlijke klimaatverandering te stoppen. Daarom zou de regering een goed klimaatplan moeten vragen van de grote bedrijven waarmee de stikstofcrisis wordt aangepakt. Het valt niet meer uit te leggen dat een bedrijf waar de overheid mee samenwerkt, laat staan dat (financiële) steun van de overheid krijgt, niet beschikt over een goed klimaatplan. Uiteindelijk moeten alle bedrijfsactiviteiten samen binnen een anderhalve gradenscenario passen. Doen zij dat niet, dan werkt de overheid impliciet mee aan het veroorzaken van gevaarlijke klimaatverandering.

Wij roepen u op om een goed klimaatplan te eisen van de ketenpartijen.

De heer Remkes heeft gedegen en afgewogen advies gegeven. De komende jaren staan de doelen overeind en kan het kabinet aan de slag gaan.

Wij hopen dat u zich voor bovenstaande punten in wilt zetten, voor een rechtvaardig klimaatbeleid. Als u vragen heeft, meer informatie wilt of misschien wel heel andere ideeën heeft die u aan ons wilt voorleggen, horen we natuurlijk graag van u.

Hoogachtend,

Hanneke Muilwijk

Senior inhoudelijk medewerker klimaatrechtvaardigheid, landbouw en voedsel

Milieudefensie